

OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2003 No. 237

Rheoliadau Gwasanaethau Maethu (Cymru) 2003

RHAN III

RHEDEG GWASANAETH MAETHU

Yr asiantaeth faethu annibynnol — y ddyletswydd i sicrhau lles

- 11.** Rhaid i'r person cofrestredig ar gyfer asiantaeth faethu annibynnol(1) sicrhau—
- bod lles y plant sydd wedi'u lleoli neu sydd i'w lleoli gyda rhieni maeth yn cael ei ddiogelu a'i hybu bob amser; a
 - cyn gwneud unrhyw benderfyniad sy'n effeithio ar blentyn sydd wedi'i leoli neu sydd i'w leoli gyda rhieni maeth bod ystyriaeth briodol yn cael ei rhoi—
 - i ddymuniadau a theimladau'r plentyn yng ngoleuni oedran a dealltwriaeth y plentyn; a
 - i argyhoeddiad crefyddol, tarddiad hiliol a chefnidir diwylliannol ac ieithyddol y plentyn.

Trefniadau ar gyfer amddiffyn plant

- 12.—**(1) Rhaid i'r darparydd gwasanaeth maethu lunio a gweithredu polisi ysgrifenedig—
- sydd wedi'i fwriadu i ddiogelu plant sydd wedi'u lleoli gyda rhieni maeth rhag cael eu cam-drin neu eu hesgeuluso; a
 - sy'n nodi'r weithdrefn i'w dilyn os bydd unrhyw honiad o gam-drin neu esgeuluso.
- (2) Rhaid i'r weithdrefn o dan baragraff (1)(b), yn ddarostyngedig i baragraff (3), ddarparu'n benodol ar gyfer—
- cysylltu a chydweithredu ag unrhyw awdurdod lleol sy'n gwneud, neu a all wneud, ymholiadau amddiffyn plant mewn perthynas ag unrhyw blentyn sydd wedi'i leoli gan y darparydd gwasanaeth maethu;
 - cyfeirio'n brydlon at yr awdurdod ardal unrhyw honiad o gam-drin neu esgeuluso sy'n effeithio ar unrhyw blentyn sydd wedi'i leoli gan y darparydd gwasanaeth maethu;
 - hysbysu swyddfa briodol y Cynulliad Cenedlaethol pan fydd unrhyw ymholiadau amddiffyn plant sy'n ymwneud â phlentyn sydd wedi'i leoli gan y darparydd gwasanaeth maethu wedi'u cychwyn ac ynghylch canlyniad yr ymholiadau hynny;
 - cadw cofnodion ysgrifenedig ynghylch unrhyw honiad o gam-drin neu esgeuluso, ac ynghylch y camau sy'n cael eu cymryd mewn ymateb iddo;
 - ystyried ym mhob achos y mesurau a all fod yn angenrheidiol i amddiffyn plant sydd wedi'u lleoli gyda rhieni maeth yn dilyn honiad o gam-drin neu esgeuluso; ac

(1) Mae dyletswyddau tebyg eisoes yn gymwys i asiantaeth faethu o fewn ystyr "fostering agency" yn adran 4(4)(b) o Ddeddf 2000 yn rhinwedd adran 61 o Ddeddf Plant 1989, ac i awdurdod lleol yn rhinwedd adran 22 o'r Ddeddf Plant.

- (dd) gwneud trefniadau i sicrhau bod modd i bersonau sy'n gweithio at ddibenion gwasanaeth faethu, rhieni maeth a phlant sydd wedi'u lleoli gan y gwasanaeth maethu gael gafael ar wybodaeth a fyddai'n eu galluogi i gysylltu â'r canlynol—
- (i) yr awdurdod ardal; a
 - (ii) swyddfa briodol y Cynulliad Cenedlaethol;
- ynghylch unrhyw bryder am les neu ddiogelwch plentyn.

(3) Nid yw is-baragraffau (a), (c) ac (dd)(i) o baragraff (2) yn gymwys i wasanaeth maethu awdurdod lleol.

(4) Yn y rheoliad hwn ystyr “ymholiadau amddiffyn plant” yw unrhyw ymholiadau sy'n cael eu gwneud gan awdurdod lleol wrth arfer unrhyw un o'i swyddogaethau a roddwyd gan neu o dan Ddeddf 1989 ac sy'n ymwneud ag amddiffyn plant.

Rheoli ymddygiad ac absenoldeb o gartref rhiant maeth

13.—(1) Rhaid i'r darparrydd gwasanaeth maethu baratoi a gweithredu polisi ysgrifenedig ar fesurau derbyniol o reoli, atal a disgyblu plant sydd wedi'u lleoli gyda rhieni maeth.

- (2) Rhaid i'r darparrydd gwasanaeth maethu gymryd pob camau rhesymol i sicrhau—
- (a) na chaiff unrhyw ffurf ar gosb gorfforol ei defnyddio ar unrhyw blentyn sydd wedi'i leoli gyda rhiant maeth;
 - (b) na fydd unrhyw blentyn sydd wedi'i leoli gyda rhieni maeth yn destun unrhyw fesur rheoli, atal neu ddisgyblu sy'n ormodol neu'n afresymol; ac
 - (c) mai dim ond pan yw'n angenrheidiol i atal anaf tebygol i'r plentyn neu bersonau eraill neu ddifrod difrifol tebygol i eiddo y mae dull atal corfforol yn cael ei ddefnyddio.

(3) Rhaid i'r darparrydd gwasanaeth maethu baratoi a gweithredu gweithdrefn ysgrifenedig sydd i'w dilyn os yw plentyn yn absennol o gartref rhiant maeth heb ganiatâd.

Y ddyletswydd i hyrwyddo cysylltiadau

14. Yn ddarostyngedig i ddarpariaethau'r cytundeb lleoliad maeth ac unrhyw orchymyn llys ynglŷn â chysylltiadau, rhaid i'r darparrydd gwasanaeth maethu hyrwyddo cysylltiadau rhwng plentyn sydd wedi'i leoli gyda rhiant maeth a rhieni'r plentyn, ei berthnasau a'i gyfeillion oni bai nad yw cysylltiadau o'r fath yn rhesymol ymarferol neu'n gyson â lles y plentyn.

Iechyd plant sydd wedi'u lleoli gyda rhieni maeth

15.—(1) Rhaid i'r darparrydd gwasanaeth maethu hybu lles a datblygiad plant sydd wedi'u lleoli gyda rhieni maeth.

- (2) Yn benodol, rhaid i'r darparrydd gwasanaeth maethu sicrhau—
- (a) bod pob plentyn yn cael ei gofrestru gydag ymarferydd cyffredinol;
 - (b) bod modd i bob plentyn gael gafael ar unrhyw gyngor, triniaeth a gwasanaethau meddygol, deintyddol, seicolegol a seiciatryddol a chyngor, triniaeth a gwasanaethau nyrsio y mae arno eu hangen; ac
 - (c) bod pob plentyn yn cael unrhyw gefnogaeth, cymhorthion ac offer unigol y mae arno eu hangen o ganlyniad i unrhyw anghenion iechyd neu anabledd penodol a all fod ganddo; ac
 - (ch) bod pob plentyn yn cael cyfarwyddyd, cefnogaeth a chyngor ar faterion iechyd, gofal personol a materion hybu iechyd sy'n briodol i'w anghenion a'i ddymuniadau.

Addysg, cyflogaeth a gweithgareddau hamdden

16.—(1) Rhaid i'r darparpwydd gwasanaeth maethu hybu cyrhaeddiad addysgol y plant sydd wedi'u lleoli gyda rhieni maeth.

(2) Yn benodol rhaid i'r darparpwydd gwasanaeth maethu—

- (a) sefydlu gweithdrefn ar gyfer monitro cyrhaeddiad addysgol, cynnydd a phresenoldeb yn yr ysgol plant sydd wedi'u lleoli gyda rhieni maeth;
- (b) mewn perthynas â phlant oedran ysgol sydd wedi'u lleoli gyda rhieni maeth, hyrwyddo eu presenoldeb rheoliadd yn yr ysgol a'u cyfranogaeth mewn gweithgareddau ysgol;
- (c) rhoi i rieni maeth unrhyw wybodaeth a chymorth gan gynnwys offer sy'n angenrheidiol i ddiwallu anghenion addysgol y plant sydd wedi'u lleoli gyda hwy.

(3) Rhaid i'r darparpwydd gwasanaeth maethu sicrhau bod unrhyw addysg y mae'n ei darparu ar gyfer unrhyw blentyn sydd wedi'i leoli gyda rhieni maeth ac sy'n blentyn o oedran ysgol gorfodol ond nad yw'n mynd i'r ysgol yn effeithlon ac yn addas i oedran, gallu, a doniau'r plentyn ac unrhyw anghenion addysgol arbennig a all fod arNo.

(4) Rhaid i'r darparpwydd gwasanaeth maeth sicrhau bod rhieni maeth yn hyrwyddo diddordebau hamdden y plant sydd wedi'u lleoli gyda hwy.

(5) Os yw unrhyw blentyn sydd wedi'i leoli gyda rhieni maeth wedi cyrraedd yr oedran pan nad oes angen iddo bellach gael addysg orfodol amser-llawn, rhaid i'r darparpwydd gwasanaeth maethu roi cymorth i wneud y trefniadau ar gyfer y plentyn mewn perthynas â'i addysg, ei hyfforddiant a'i gyflogaeth a gweithredu'r trefniadau hynny.

Cymorth, hyfforddiant a gwybodaeth i rieni maeth

17.—(1) Rhaid i'r darparpwydd gwasanaeth maethu roi unrhyw hyfforddiant, cyngor, gwybodaeth a chymorth, gan gynnwys cymorth y tu allan i oriau swyddfa, y mae'n ymddangos yn angenrheidiol er budd y plant sydd wedi'u lleoli gydag ef.

(2) Rhaid i'r darparpwydd gwasanaeth maethu gymryd pob cam rhesymol i sicrhau bod rhieni maeth yn gyfarwydd â'r polisiau a sefydlwyd yn unol â rheoliadau 12(1) a 13(1) a (3) a'u bod yn gweithredu yn unol â'r polisiau hynny.

(3) Rhaid i'r darparpwydd gwasanaeth maethu sicrhau, mewn perthynas ag unrhyw blentyn sydd wedi'i leoli neu sydd i'w leoli gyda rhiant maeth, fod y rhiant maeth yn cael yr wybodaeth, a honno'n cael ei chadw'n gyfoes, i alluogi'r rhiant maeth i ddarparu gofal priodol i'r plentyn ac yn benodol bod pob rhiant maeth yn cael gwybodaeth briodol—

- (a) am gyflwr iechyd ac anghenion iechyd unrhyw blentyn sydd wedi'i leoli neu sydd i'w leoli gyda'r rhiant maeth; a
- (b) am y trefniadau ar gyfer rhoi caniatâd ar gyfer archwiliad neu driniaeth feddygol neu ddeintyddol y plentyn.

Asiantaethau maethu annibynnol — cwynion a sylwadau

18.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (7), rhaid i'r person cofrestredig mewn perthynas ag asiantaeth maethu annibynnol(2) sefydlu gweithdrefn ysgrifenedig ar gyfer ystyried cwynion, sy'n cael eu gwneud gan neu ar ran plant sydd wedi'u lleoli gan yr asiantaeth a rhieni maeth y mae wedi'u cymeradwyo.

(2) Darperir ar gyfer sylwadau, gan gynnwys cwynion, am gyflawni swyddogaethau awdurdod lleol o dan Ran III o Ddeddf 1989 ac am ddarparu llety gan gorff gwirfoddol i unrhyw blentyn nad yw'n derbyn gofal gan awdurdod lleol, o dan adrannau 26(3) i (8), a 59(4) o Ddeddf 1989, a Rheoliadau Gweithdrefn Sylwadau (Plant) 1991 (O.S. 1991/894, fel y'u diwygiwyd gan O.S. 1991/2033, O.S. 1993/3069 ac O.S. 2001/2874).

- (2) Yn benodol, rhaid i'r weithdrefn ddarparu ar gyfer y canlynol—
- (a) cyfle i ddatrys y gŵ yn yn anffurfiol yn gynnar yn y broses;
 - (b) na fydd gan unrhyw berson sy'n destun cwyn yn cymryd rhan yn y broses o'i hystyried ac eithrio, os yw'r person cofrestredig yn barnu ei bod yn briodol, adeg ei datrys yn anffurfiol yn unig;
 - (c) ymdrin â chwynion am y person cofrestredig;
 - (ch) bod cwynion yn cael eu gwneud gan berson sy'n gweithredu ar ran plentyn;
 - (d) bod trefniadau ar gyfer y weithdrefn i'w hysbysu—
 - (i) i'r plant sydd wedi'u lleoli gan yr asiantaeth;
 - (ii) i'w rhieni;
 - (iii) i bersonau sy'n gweithio at ddibenion yr yr asiantaeth faethu annibynnol.
- (3) Os gofynnir amdano, rhaid darparu copi o'r weithdrefn i unrhyw un o'r personau a grybwyllir ym mharagraff (2)(d).
- (4) Rhaid i'r copi o'r weithdrefn a gyflwynir o dan baragraff (3) gynnwys—
- (a) enw, cyfeiriad a rhif ffôn swyddfa briodol y Cynulliad Cenedlaethol; a
 - (b) manylion y weithdrefn (os oes un) sydd wedi'i hysbysu i'r person cofrestredig gan y Cynulliad Cenedlaethol ar gyfer gwneud cwynion iddi mewn perthynas ag asiantaethau maethu annibynnol.
- (5) Rhaid i'r person cofrestredig sicrhau bod cofnod ysgrifenedig yn cael ei wneud am unrhyw gŵ yn neu sylw, y camau sy'n cael eu cymryd mewn ymateb iddi, a chanlyniad yr ymchwiliad.
- (6) Rhaid i'r person cofrestredig sicrhau—
- (a) bod plant yn cael eu galluogi i wneud cwyn neu gyflwyno sylwadau; a
 - (b) nad oes neb yn talu'r pwyth yn ôl i unrhyw blentyn sy'n gwneud cwyn neu'n cyflwyno sylwadau.
- (7) Os bydd y Cynulliad Cenedlaethol yn gofyn amdano, rhaid i'r person cofrestredig ddarparu datganiad i swyddfa briodol y Cynulliad Cenedlaethol sy'n cynnwys crynodeb o unrhyw gwynion sydd wedi'u gwneud yn ystod y ddeuddeng mis blaenorol a'r camau y gymerwyd mewn ymateb iddynt.
- (8) Nid yw'r rheoliad hwn (ac eithrio paragraff (5)) yn gymwys mewn perthynas ag unrhyw fater y mae Rheoliadau Gweithdrefn Sylwadau (Plant) 1991(3) yn gymwys iddo.

Staffio gwasanaeth maethu

19. Rhaid i'r darparydd gwasanaeth maethu sicrhau, gan roi sylw—

- (a) i faint y gwasanaeth maethu, y datganiad o'i ddiben ac anghenion y plant sydd wedi'u lleoli ganddo; a
- (b) yr angen i ddiogelu a hybu iechyd a lles y plant sydd wedi'u lleoli gyda rhieni maeth,

fod nifer digonol o bersonau hyfedr a phrofiadol â chymwysterau addas yn gweithio at ddibenion y gwasanaeth maethu.

Ffitrwydd y gweithwyr

20.—(1) Rhaid i'r darparydd gwasanaeth maethu beidio â gwneud y canlynol—

(3) *Gweler* y troednodyn ar gyfer rheoliad 18(1).

- (a) cyflogi person i weithio at ddibenion y gwasanaeth maethu oni bai bod y person hwnnw yn ffit i weithio at ddibenion gwasanaeth maethu; neu
 - (b) caniatáu i berson y mae paragraff (2) yn gymwys iddo, weithio at ddibenion y gwasanaeth maethu oni bai bod y person hwnnw yn ffit i weithio dros wasanaeth maethu.
- (2) Mae'r paragraff hwn yn gymwys i unrhyw berson a gyflogir gan berson heblaw darparparydd y gwasanaeth maethu mewn swydd lle gallai wrth gyflawni ei ddyletswyddau gael cysylltiad rheolaidd â phlant sydd wedi'u lleoli gan y gwasanaeth maethu.
- (3) At ddibenion paragraff (1), nid yw person yn ffit i weithio i wasanaeth maethu oni bai—
- (a) bod y person yn onest ac o gymeriad da;
 - (b) bod gan y person y cymwysterau a'r profiad sy'n angenrheidiol ar gyfer y gwaith y mae i'w gyflawni;
 - (c) bod y person yn ffit yn gorfforol ac yn feddyliol ar gyfer y gwaith y mae i'w gyflawni; ac
 - (ch) bod gwybodaeth lawn a boddhaol ynglyn â'r person ar gael mewn perthynas â phob mater a bennir yn Atodlen 1.
- (4) Rhaid i'r darparparydd gwasanaeth maethu gymryd camau rhesymol i sicrhau bod unrhyw berson sy'n gweithio i wasanaeth maethu nad yw'n cael ei gyflogi gan y darparparydd gwasanaeth maethu ac nad yw paragraff (2) yn gymwys iddo yn cael ei oruchwylio'n briodol tra bydd yn cyflawni ei ddyletswyddau.
- (5) Yn ddarostyngedig i reoliad 52(7), rhaid i'r darparparydd gwasanaeth maethu beidio â chyflogi person i weithio at ddibenion y gwasanaeth maethu mewn swydd y mae paragraff (6) yn gymwys iddi—
- (a) sy'n rhiant maeth a gymeradwywyd gan y gwasanaeth maethu, neu
 - (b) sy'n aelod o aelwyd rhiant maeth o'r fath.
- (6) Mae'r paragraff hwn yn gymwys i unrhyw swydd reoli, swydd gwaith cymdeithasol neu swydd broffesiynol arall, oni bai bod y gwaith, yn achos swydd nad yw'n swydd reoli nac yn swydd gwaith cymdeithasol, yn cael ei wneud yn achlysurol, fel gwirfoddolwr, am nid mwy na phum awr mewn unrhyw wythnos.

Cyflogi staff

- 21.**—(1) Rhaid i'r darparparydd gwasanaeth maethu—
- (a) sicrhau bod pob penodiad parhaol yn amodol ar gwblhau cyfnod prawf yn boddhaol; a
 - (b) roi i bob cyflogai ddisgrifiad swydd sy'n amlinellu eu cyfrifoldebau.
- (2) Rhaid i'r darparparydd gwasanaeth maethu weithredu gweithdrefn ddisgyblu a fydd, yn benodol,
- (a) yn darparu ar gyfer atal cyflogai os bydd angen hynny er budd diogelwch neu les y plant sydd wedi'u lleoli gyda rhieni maeth;
 - (b) yn darparu bod methiant ar ran cyflogai i roi gwybod am digwyddiad o gamdriniaeth, neu gamdriniaeth a amheuir ar blentyn sydd wedi'i leoli gyda rhieni maeth i berson priodol yn sail dros gychwyn achos disgyblu.
- (3) At ddibenion paragraff (2)(b), person priodol yw—
- (a) mewn unrhyw achos—
 - (i) y person cofrestredig, neu reolwr gwasanaeth maethu'r awdurdod lleol yn ôl fel y digwydd;
 - (ii) un o swyddogion y Cynulliad Cenedlaethol;
 - (iii) un o swyddogion yr awdurdod ardal os yw'n gymwys;

- (iv) swyddog heddlu;
- (v) un o swyddogion y Gymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant;
- (b) yn achos un o gyflogeion asiantaeth faethu annibynnol, un o swyddogion yr awdurdod cyfrifol;
- (c) yn achos un o gyflogeion asiantaeth faethu, un o swyddogion yr awdurdod lleol y mae'r asiantaeth wedi'i lleoli yn ei ardal;
- (4) Rhaid i'r darparrydd gwasanaeth faethu sicrhau bod pob person sy'n cael ei gyflogi ganddo—
 - (a) yn cael ei hyfforddi, ei oruchwylio a'i werthuso'n briodol; a
 - (b) yn cael ei alluogi o bryd i'w gilydd i ennill cymwysterau pellach sy'n briodol i'r gwaith y mae'n ei gyflawni.

Cofnodion ynglyn â gwasanaethau maethu

22.—(1) Rhaid i'r darparrydd gwasanaeth maethu gadw'r cofnodion a bennir yn Atodlen 2 a'u cadw'n gyfoes.

(2) Rhaid dal gafael ar y cofnodion y cyfeirir atynt ym mharagraff (1) am o leiaf 15 mlynedd o ddyddiad y cofnod diwethaf.

Ffitrwydd tir ac adeiladau

23.—(1) Rhaid i'r gwasanaeth maethu beidio â defnyddio tir ac adeiladau at ddibenion gwasanaeth maethu oni bai bod y tir ac adeiladau yn addas ar gyfer cyflawni'r nodau a'r amcanion sydd wedi'u nodi yn y datganiad o ddiben.

- (2) Rhaid i'r darparrydd gwasanaeth maethu sicrhau—
 - (a) bod yna drefniadau gwarchod digonol ar y tir ac adeiladau, yn benodol bod cyfleusterau diogel yn y tir ac adeiladau ar gyfer storio cofnodion; a
 - (b) bod unrhyw gofnodion sy'n cael eu cadw i ffwrdd o'r tir ac adeiladau yn cael eu cadw o dan amodau priodol o ran diogelwch.